

UUS KOOLIAASTA

Ligi kolm miljonit eurot maksnud Martna kool valmistub 1. septembriks

Esimesel koolipäeval kogunevad Martna-Palivere ühendkooli lapsed aktuseks Martna tuttuude koolimajja, mille remont läks maksma ligi kolm miljonit eurot.

KAIE ILVES
kaie@le.ee

Eile hommikul keeras Martna praegu veel ehitusjärgus koolimaja ette Paide MEKi auto. Töömees, helkurvest seljas, hüppas masinast välja ja liitus väikese inimrühmaga. Valged kiivrid peas, seisid seal teiste seas Lääne-Nigula abivallavanem Katrin Viks ja Martna-Palivere kooli direktor Kädly Künnap. Käis ehituskoosolek. „Tegime maja peal tiiru nagu viimasel ajal igal kolmapäeval,” ütles Viks.

Kahe nädala pärast peab aasta tagasi alanud remont olema valmis, et lapsed saaks õppeaastat alustada säravvalge fassaadiga ja kohvipruuni puitlaudisega kaetud eeskojaga hoones. „Osa majast lammutasime maha, osa ehitasime juurde, osa renoveerisime,” ütles Viks.

Üks kool, kaks maja

Vana halli kolmekorruselise nõukogudeaegset telliskivihoonet – tegelikult kogudusemaja juurdeehitust, sest 1970. aastal jäi kogudusemaja koolile kitsaks – ei meenuta enam miski peale maja ees ehitusprihi sees vedeleva Martna kooli sildi. Juba teist aastat tegutseb õppeasutus Martna-Palivere ühendkoolina – üks kool, kaks maja. Pärast ligi kolme miljoni eurost remonti särab Martna maja nagu prillikivi.

Hoones sees huugas tolmuimeja. Kõõgis oli hiiglasuur vispel, pliit ja katel juba koka, mõnetise õpetaja ning 60 lapse ootel. Ainsana andis ehitusplatsi mõõdu välja vaid aula, kus Martna-Palivere ühendkooli 160 last 1. septembril aktust peavad.

Mööblit on lasteaiast, kus lapsed mullu õppisid, vastesse majja aidanud kolida Lääne-Nigula malevlased, kes eilegi töid uue portsu kappe.

Martna koolimaja saab paari nädala pärast valmis, et 1. septembril õpilased vastu võtta.

2 X JUHAN HEPNER

Martna-Palivere kooli direktor Kädly Künnap.

Teisel korrusel hakkavad õppima algklassid, kolmandal käivad juba vanemad lapsed ainetundides. Koridorid – üks roosa ja teine mereroheline – tunduvad tükk maad laiemad, kuigi tegelikult ei ole, ja direktori sõnul on seda öelnud ka õpetajad. „Uhke tunne on,” ütles Künnap. Kuigi suvepuhkus veel kestab, on õpetajad Künnapile sõnul juba tööle ilmunud, et majaga tutvust teha.

Eile sorteeris remonditud klassiruumis õppematerjale loodusainete õpetaja Siiri Saks, kes on Martna koolis töötanud 1987. aastast peale. Aknalaudu ehtisid havisabad ja riulidki hakkasid paikama. „Ikka väga suur vahe

on. Hoopis teine maailm,” märkis Saks. Kui mullu kippus klass hallitama, siis nüüd osutas Saks elevusega pisikesi neljakandilisi auke täis lakke – ventilatsioonitorusid kattis plaat, mis mõjus nagu sisekujunduselement.

Kingapaar ja arbuus

Direktori kabinetis oli eile vaid kingapaar, mille Künnap oli lasteaiast ära toonud, purk kolleegilt kingiks saadud mett ja arbuus, millele töi koolimaja vaatamas käinud Lääne-Nigula haridusosakonna juhataja Solveig Edasi. Seina ääres ootas oma aega vilistlase tehtud maal, mis kujutab Martna kooli nelja aastaega. Varem fua-

Martna kooli remont

- Algas mullu augustis, remondib Paide MEK.
- Läks maksma 2,8 miljonit eurot, veidi alla miljoni sai vald energiasäästu toetust. Ülejäänuks võttis vallavalitsus kümneks aastaks laenu.
- 1970. aastal ehitatud vana koolimaja oli 60 õpilasega koolile liiga suur ja selle hädapärane remont neelas valla eelarvest igal aastal 10 000–15 000 eurot.
- Remondi ajal õppisid lapsed Martna lasteaias ja sinna paigaldatud konteinerites.

ALLIKAS: LÄÄNE-NIGULA
VALLAVALITSUS

jeeseina ehtinud, saab see auko-
ha ka remonditud majas.

Oma ligi kolme miljoni euroga on Martna kooli remont valla paari viimase aasta suurim investeering. Võrreldes naabervalla Lääne-Nigula naga pole Lääne-Nigula koole sulgenud ega kärpinud, vaid on neid tasapisi korda teinud. „Eesmärk on olnud säilitada kodulähedased põhikoolid,” ütles Viks.

Viis aastat tagasi remontis kohalik omavalitsus ligi miljoni euro eest Kullamaa keskkooli hoone. Kuus aastat tagasi sai ligi kolme miljoni eest valmis Taebla kooli uus maja. Järgmiseks kavatses Lääne-Nigula korda teha Palivere koolimaja. Projekt on valmis ja kõik ettevalmistused tehtud, et esimesel võimalusel eurotoetust küsida.

Vallas on kuus kooli: Kullamaa-Risti põhikool kahes majas Kullamaal ja Ristil, Martna-Palivere põhikool, Noarootsi põhikool, Oru põhikool ja Taebla põhikool ning Noarootsi riigigümnaasium.

Ainsana ei anta kooliharidust Nõva koolis, kus lõpuks käis neli last. Õppeasutus ühendati Noarootsi kooliga ja vajadusel võib seal koolitööd jätkata.

Vormsi laevaliini uus vedaja on endiselt valimata

Vormsi ja Kihnu ning Sõru-Triigi laevaliini uue vedaja hanke võitja on pärast mitut ajapikendust endiselt valimata.

Regionaal- ja põllumajandusministeeriumi ühistranspordi osakonna juhataja Andres Ruubas ütles Lääne Elule, et hanke esialgne tähtaeg oli 22. aprillil, aga siis pikendati seda 6. maini, sest võimalikel pakkujatel tekkis täiendavaid küsimusi. „Samuti lükkus tehnilistel põhjustel edasi ühe parvlaeva tutvumise päev. Laekunud vaidlustuse tõttu sai tähtaega pikendatud 20. maini. Seoses vajadusega täpsustada asen-

Parvlaev Ormsö.

JUHAN HEPNER

duslaeva hindamiskriteeriumi sai tähtaega pikendatud 1. juunini. Selleks et anda transpordiametile rohkem aega pakutud asenduslaevade hindamiseks, sai tähtaega pikendatud 15. juunini,” kirjeldas Ruubas edasilükkumiste jada.

Kuigi pakkumuste esitamise tähtajast on peaaegu kaks kuud möödas, on need endiselt hindamisel. Pakkujaid oli neli. TS Laevad, Kihnu Veeteed, Tuule Liinid ja osaühingu Spinnaker ja EF Production OÜ ühispakkumus.

Tuule Liinid kuulus kunagi ärimees Vjatšeslav Leedole, aga

praegu on selle omanikuks osaühing T.R. Merendus, mis kuulub äriregistri andmetel Artur, Mattias, Taavi ja Tõnis Rihvikile. Tuule Liinid veab praegu reisijaid Ruhnu ja mandri ning Ruhnu ja Saaremaa vahel. TS Laevad sõidavad mandri ja suursaarte vahel ning Kihnu Veeteed haldab praegu laevaliini, millele selle hankega uueks perioodiks vedajat otsitakse. Spinnaker OÜ opereerib Sunlines kaubamärgi all Prangli, Aegna, Naissaare ja Narva-Jõesuu liinil.

Ruubase sõnul kvalifitseerusid kõik pakkumused. Mil-

lal hanke võitja selgub, Ruubas ei öelnud. „Hanke võitja loodame välja valida esimesel võimalusel pärast menetlustoimingute lõpetamist,” lausus ta vaid. „Kõik esitatud pakkumused jäid alla eeldatavat maksumust, milleks oli 50 miljonit eurot,” lausus Ruubas.

Regionaalministeerium pikendas Kihnu, Vormsi ja Sõru-Triigi laevaliini otselepinguid Kihnu Veeteedega kuni tuleva aasta sügiseni. Käsil oleva hanke võitja hakkab vedama reisijaid kuni 2032. aasta oktoobri lõpuni.

JUHAN HEPNER

● JUHTKIRI

Mäng on väikese inimese töö

Läänemaa lasteaiad loovad riburada kolahoo. Ilmselt on lasteaednikud aru saanud, et klassikalised mänguväljakud kiikede ja värviliste liumägedega on kahtlemata toredad, kuid kolahoovid pakuvad hoopis põnevamaid võimalusi.

Kogenematule silmale võib kolahoov mõjuda ehitusprahina õue nurgas, kuid tegelikult on see läbi mõeldud keskkond, mis toetab laste vaba mängu ja loomingulisust. Sealt leiab päris tööriistu, kaablirulle, puitlaudude ja torusid, kaubaaluseid ja autorehve. Üks puitlaud võib kolahoovis olla täna piraadilaeva sild, homme tasakaalupoom ja ülehomm hoopis poelett. Kui liumägi on ikka liumägi ja kiik on kiik, siis kolahoovis leiduvate materjalide kasutusvõimalused on piiramatud. Ühiselt onni ehitades harjutavad lapsed lisaks demokraatiat: peavad läbirääkimisi, jagavad vastutust ja lahendavad konflikte.

Muidugi võib selline keskkond tekitada küsimusi turvalisuse kohta. Kuid eksperdid ütlevad, et riskimäng on lapse bioloogiline vajadus ja uurinud näitavad, et riskimäng ei suurenda vigastuste ohtu, vaid toob kaasa parema vastupidavuse ja suurema enesuse.

Kui lapsele antakse kätte ehtne haamer või käisaag ning tagatakse turvalisus, õpib ta ise riske hindama. Lapsevanematel pole põhjust muretsemiseks – omapäi lapsi kolahoovi tegutsema ei jäeta, kõik toimub koolitatud täiskasvanu järelevalve all. Lisaboonusena on kolahoovid ka majanduslikult ja ökoloogiliselt säästlikud ning klassikalise mänguväljakuga võrreldes on kulud kordades väiksemad.

Kolahoovide populaarsus kinnitab, et kõik uus on ammu unustatud vana. Taolistes kolahoovides on enamik praeguseid vanemaid ja vanavanemaid üles kasvanud, lihtsalt siis ei kandnud need sellist nime, vaid olid lapsepõlve koduõue loomulik osa.

● TEISED LEHED

Miks Eesti väikelinnad tühjaks jäävad?

POSTIMEES. Kas rahvaarvu kahanemise tõttu võib Eesti maa- ja linnapiirkond ja suur osa väikelinnu tühjaks jääda, ning kui suurt rolli mängib siin ühistransport, arutles Postimehes rahvastikuteadlane Ene-Margit Tiit.

Eestis on praegu umbes 250 000 elanikku rohkem kui saja aasta eest, mil kogu maa oli asustatud ja väikelinnade rahvaarv üldiselt kasvas. Maapiirkondade ja väikelinnade tühjendamise peamine põhjus pole niivõrd rahvaarvu vähenemine, kui rahvastiku koondumine Tallinna ja Harjumaale.

Üks tegur, mis elu väljaspool suurlinnu elamisväärsuseks muudab, on toimiv ühistransport. Tänapäeval sõidavad mugavad ja kiired Elroni „porgandid“ ning Lux Ekspressi bussid, aga ühistransport tervikuna reisijaid, kes just Tallinna ja Tartu vahet ei liigu, tihti ei rahulda. Küsimus pole selles, et „reisijad tahaksid peatust iga talu väravasse“. Peamine on, et eri transpordiliikide sõiduplaanid oleksid omavahel sobivalt kooskõlastatud.

Eestis pole probleemiks üksnes alevite ja väikelinnade omavaheline ühendus, vaid soovida jätab isegi maakonnakeskuste vaheline ühendus. Kohati on ainus võimalus sõita naabermaakonda Tallinna või Tartu kaudu. Eesmärk, et igast Eesti- maa punktist on igasse teise Eestimaa punkti võimalik liikuda ka isikliku autoga, ei peaks olema transpordikorraldajatele tänapäeval võimatu ülesanne.

Muidugi ei piirdu regionaalpoliitika üksnes toimiva ühistranspordiga. Kuid see on oluline tahk ning transpordi optimeerimine reisijate huvides on ülesanne, mille mõistlikum lahendamine on täiesti võimalik.

● LAUSELAEN

„See valguskaabel käib läbi ka Dirhami külast, aga ei jõua nagu mitte kuhugi.“

Dirhami sadama omanik **Mart Vahtel** Telia plaanist asendada sadamas kaabliga internetiühendus mobiilse internetiga. Lääne Elu, 11. august 2026

Jututoast vähemusvalitsusse

Arvamusfestivalil praalis peaminister uljalt, kuidas nad on Eesti elu edendanud nii, et kogu rahvas peaks aru saama, kui mõnus ja turvaline on igapäevane olme.

Õöpäev hiljem andsid valitsuse sisulisele tegevusele ausa hinnangu kaks koalitsioonisaadikut, jättes Kristen Michali tüürima vähemusvalitsust.

Läks nii nagu alati ehk elavate klaskute laulusalme tsiteerides, kannatus läks katki lõpuks ühes kindlas kohas, selleski ei olnud mitte miskit erilist...

8. augustil Arvamusfestivali finaalina toimunud riigikogu erakondade esimeeste arutelul esines peaminister nii ülbelt ja lamedalt, et pole ime, et 24 tundi hiljem hakkas koalitsioon lagunema. Küllap on Michal sarnast stiili viljelenud korduvalt ka varem.

Debati kõige silmatorkavam joon oli üldsõnalisus ja kätte õpitud demagoogiate võtete kasutamine. Peaegu kõik rääkisid maksudest – enamik madalamatest, üks uutest –, aga vähesed selgitasid, kuidas need peaksid Eesti majanduskasvu edendama.

Peaminister viitas „ajaloo suuri- male“ maksulangetusele kui majanduskasvu käivitajale, toomata konkreetseid numbreid ega selgitamata, kuidas pääseda tänu sellele samale maksulangetusele tekkinud ja aina kuhjuvast eelarvemiinusest. Parem- poolsete esimees Lavly Perling oli ainus, kes tunnistas, et riigieelarve on jätkusuutmatul kursil ja vajab „raskeid otsuseid“, kuid jättis need targu nimetamata.

EKRE esimees Martin Helme oli kõige konkreetsem. Helme igatseb Trumpi-käekirja eestistamist. Kärpe- nimekirjas seisavad rohepööre, Rail Balticu ehituse peatamine ja korrump- peerunud Ukrainale välisabi andmi-

KADRI PAAS, ajakirjanik

se lõpetamine, kuid ka Helmel jäi selgitamata, kuidas madalad maksud ja vähene regulatsioon automaatselt majanduskasvu tekitavad.

Isamaa esimees Urmas Reinsalu ajas aga nii üldist mulli, et isegi tal endal tekkis muie suunurka. Ühesõnaga, saime kuulda, milline Eesti võiks tulevikus välja näha, mitte seda, kuidas sellise Eestini jõuda.

Samal ajal, kui laval trumbati üks- teist kalambuuridega üle, kasvab Eesti eelarvedefitsiit tänava ligikaudu 4,5 protsendini SKP-st, riigivõlg suureneb ja tervisekassa miinus kasvab. Sisejulgeolek, mida kõik erakonnad ühtviisi tähtsaks pidasid, vajab rahastust just siis, kui raha jääb üha vähe- maks.

Kuigi ametlikult sai Eesti vähemusvalitsuse alles 10. augustil, valitsetakse juba ammugi olukorras, kus üle 75 protsendi valija- test ei taha Reformierakon- nast ega Eesti 200st midagi teada ehk usalduskriisi tingimus- tes. Formaalselt on valitsus legitiim- ne, aga Euroopa vanades demokraa- tiates oleks 10-12 protsendilise toetu- sega valitsus ammugi tagasi astunud, rääkimata peaministrist. Seejuures oli arvata, et kõnealune olukord ei jää varem või hiljem tagajärgedeta.

● Hiljutise Norstati ja ühis- konnauuringute instituudi küsitluse järgi saaks Isamaa riigikogus 29 kohta, Keskerakond 25, EKRE 15, SDE 15, Reformierakond ja Parempoolsed viis kohta.

Riigikaitsekomisjoni esimees Kalev Stoicescu lahkus Eesti 200st, tunnistades soovi jätkata poliitikas. Kindral Meelis Kiili lahkus Reformi- erakonnast, sest ei osanud parteid enam omaks pidada. Kummagi lahkumise põhjus oli ratsionaalne: kui erakonna toetus langeb, ei kindlusta see kohta enam järgmises riigikogus ehk vorsti leivale.

Tulemus on aritmeetiliselt lihtne: 101-kohalises riigikogus jäi valitsus- liidule 50 häält ehk selge vähemus. Iga oluline hääletus, eriti kitsikuses eelarve, nõuab järgneva seitsme kuu jooksul täiendava toetuse otsimist riigikogu aknaaluste ja opositsioonisaadikute seast.

Päriselus tähendab see komplitseeritumat valitsemist ajal, mil Euroopas käib sõda ja raskeid otsuseid on vaja teha kiiresti: kuidas katta tervisekassa auku, kust leida raha sisejulgeolekule ja elanikkonnakaitsel, kuidas saada vastu Kremli rünnakutele.

Kuigi peaminister Michal ja Eesti 200 esimees Kristina Kallas eitasid varasemalt veendunult, et valitsusliit laguneb, näitab see pigem nende valelikkust või naiivsust. Kui Kallase partei toetus pendeldab 1-2 protsen- di vahel, on selge, et uppuvalt vrakilt tuleb veel põgenejaid. Ka Reformiera- konna 10-12 protsendilise toetusega terendab kevadel krahhi.

Hiljutise Norstati ja ühiskonna- uuringute instituudi küsitluse järgi saaks Isamaa riigikogus 29 kohta, Keskerakond 25, EKRE 15, SDE 15, Reformierakond ja Parempoolsed viis kohta. Tõsi, poole aastaga võib seis muutuda. Seepärast ei maksa augustikuiseid numbreid ka liiga südamesse võtta.

Hiljutised sündmused näitavad, et Eesti poliitikas on hoolimata erakon- najuhtide jutust väga oluline ka vali- mistevaheline periood, mil muutuvad reitingud võivad enamusvalitsu- se paisata üleöö vähemusse.

Küsitles **MALLE-LIISA RAIGLA**
Pildistas **JUHAN HEPNER**

● TÄNAVAKÜSITLUS

Mida võiks Haapsalu liikluses muuta?

JÜRI

Võib-olla on vaja rikkad tellida siia ja võtta elektrilisi tõukerataid nateke vähemaks. Need sõidavad päris hullusti ja peaks olema mingid koolitused vähemalt lastele. Paar minu tuttavat inimest on kukkunud päris korralikult. Liikluskultuuriga muidu olen rahul. Autod peatuvad, kui sõidad jalgrattaga.

ELLEN

Posti tänav tuleks korda teha. Sellel sõita on päris karm. Võiks olla liiklusemärgid, et ei kihutaks. Niine tänava pool oli õnne- ma mingid koolitused vähemalt lastele. Paar minu tuttavat inimest on kukkunud päris korralikult. Liikluskultuuriga muidu olen rahul. Autod peatuvad, kui sõidad jalgrattaga.

KALLE-KUSTA

Suhteliselt talutav liiklus. Pea- tänava totter kate tuleks korda teha. Liikluskultuuriga ei ole rahul. Mina ja mu abikaasa sõidame korralikult ja siia kõrvale tuleb ebaviisakas lause, et tihti pan- nakse meist mööda nagu kükita- vast kassist. Kiirus on neil vale. Kõige rohkem ajab närvi, et juhid ei leia seda väikest kangi roo- li kõrval, mis suunda näitab. See teez kõige rohkem hinge täis.

ANTS

Ma olen kõigega rahul. Tulen Haeskast, sõidan poeni ja pärast keeran tagasi. Kuni valgusfoo- rideni on kõik hästi ja ma eri- ti edasi ei sõida. Liikluskultuur on rahulik. Tallinnas ma käia ei taha. Siin on parem.

NATALJA

Ma ei liigu autoga. Sõidan ratta- ga ja käin jala. Ei ole märganud midagi sellist, mis vajaks muut- mist.

IMRE

See on hea küsimus. Ma ei ole tegelikult kohalik ja minu mee- lest kõik sujub. Ei ole märganud, et midagi oleks halvasti.

KRISTINA

Ma ei ole kohalik. Ei ole midagi silma jäänud. Ma olen korra siin ainult käinud ja ei oska midagi soovitada. Liikluskultuur on viisa- kas nagu Eestis ikka.

ŽANNA

See Posti tänav ümber teha. Õudne tee, kus autoga on võima- tu sõita.

Vanalinna lasteaedade direktor Triin Treier (vasakul), aednik Siiri ja õppejuht Marilii Saar ootavad lapsi kolahoovi mängima.

MALLE-LIISA RAIGLA

● KOLAHOOVID PAKUVAD LASTELE VABA MÄNGU

Lasteaedades koguvad populaarsust kolahoovid

Haapsalu vanalinna lasteaiad kasutavad suve viimast kuud kolahoovide loomiseks, kolahoov on juba rajatud või rajamisel mitmes lasteaias üle Läänemaa.

LIINA VALDRE
liina@le.ee

Kolmapäeval, kui Lääne Elu Haapsalu Tõruse majas külas käis, oli hoovis veel nipet-näpet teha, kuid Kullamaalt oli juba kohale toodud hiiglaslik kaablrull, seal rippusid lastele parajas mõõdus tööriistad ja kiivrid ning hoo vi oli sätitud heinapakke, mitmesugust puidumaterjali ja torusid. Kõik selleks, et lapsed saaksid oma kätega luua ja ehitada.

Mängu- ja avastamispaik

Kuna päris ilma järelevalveta lapsi kolahoovi mängima ei saa saata, saab korraga hoovis mängida kuus last, sest nii palju on hetkel varutud kiivreid ja töökindaid. „Täiskasvanu lapsi ei juhenda, aga järelevalveta ei saa, see on siiski riskimäng, turvaline peab olema,” selgitas vanalinna lasteaedade õppejuht Marilii Saar.

Kolahoov kui mängu- ja avastamispaik on kogunud viimas-

Kolahoov

- Kolahoov on elav, turvaline ja arendav mänguruum, mis paikneb enamasti õues.
- Tavaliste mänguväljakuseadmete asemel leidub seal mitmekesine valik materjale ehk lahtisi osi ja tööriistu, mis innustavad lapsi vabalt ehitama, meisterdama ning aktiivselt aega veetma.
- Keskfond võimaldab võtta eakohaseid riske ning toetab vaimset ja füüsilist tervist, liikumisaktiivsust, loovust ning sotsiaalseid ja käelsi oskusi.
- Kogu tegevuse keskpunktis on laste endi juhitud vaba mäng ja protsess, kus tegutsetakse ilma täiskasvanute vahetu suunamiseta.

ALLIKAS: PRAKTILINE
KOLAHOOVI KÄSIRAAMAT

tel aastatel populaarsust lasteaedades üle Eesti ja Läänemaa pole siin erand. Haapsalu vanalinna lasteaedade direktori Triin

Treieri sõnul tekkis neil kolahoovi mõte juba aastaid tagasi. „Sel suvel otsustasime Tõruse ning Pääkesejänku hoovi rajada kolahoovi, sest usume, et nüüdisaegne lasteaed peab pakkuma lastele keskkonda, mis arendab loovust, iseseisvust ja elulisi oskusi palju rohkem kui traditsiooniline kiik või ronila,” selgitas Treier.

Kolahoovis olevad niinimetatud lahtised materjalid ei kirjuta ette, mis need olema peavad. Üks puitlaud võib täna olla piradilaeva sild, homme tasakaalupoom ja ülehomm hoopis polett. „Selline keskkond paneb tööle laste fantaasia ja loova mõtlemise,” ütles Treier.

Nii Tõruse kui ka vanalinna lasteaedades alla kuuluva Pääkesejänku maja lapsed saavad kolahoovis tegutsema asuda septembri alguses.

Haapsalu kesklinna lasteaedades on kolahoov sellest kevadest Pääsupesa õppehoone õuealal, uuel õppeaastal on plaanis raja-

da see ka Vikerkaare õppehoone õuealale.

Pääsupesa õuele kolahoovi loomine on direktor Merily Loderaua sõnul olnud pikk protsess, millesse on aktiivselt kaasatud nii töötajad kui ka pered.

Kogukonna projekt

Pääsupesa kolahoovi ettevalmistused algasid aprillis 2026 vana kompostihunniku likvideerimisega. Kuna kolahoov peab paiknema piiritletud alal, paigaldati esmalt piirded. „Seejärel kutsusime peresid tooma turvalisi ja loovust toetavaid materjale, näiteks puidujääke, kaubaaluseid, majapidamis- ja ehitustarbeid, rehve, vihmaveetorusid, voolikuid ning kaablrulle,” selgitas Loderaud.

Inspiratsiooni kolahoovi rajamiseks kogusid Haapsalu lasteaednikud muu hulgas Tartust, kus käidi koos linnalooduse töörühma ja linnavalitsuse esindajatega haljastus ja õuesõppelähendustega tutvumas. Tartus külasta-

ti MTÜ Lapsed Õue õuelastehoidu, Tartu Poku lasteaeda ning ERMi juures asuvat kolahoovi.

Tartu kogemusest jäi Loderaua sõnul kõlama ka põhimõte, et sellised keskkonnad kujunevad järk-järgult – oluline on katsetada, jälgida ja vajadusel lahendusid kohandada. „Kolahoov ei saa kunagi päriselt valmis, vaid areneb ja täieneb aja jooksul. Ka praegu lisandub sinna järk-järgult uusi esemeid ning meie eesmärk on jätkata selle arendamist koostöös peredega,” rääkis ta.

Kolahoove leiab ka mujalt Läänemaa. Lääne-Nigula lasteaedade majades on kolahoov valla kommunikatsioonispetsialisti Helina Lahe sõnul näiteks Taebla ja Palivere majas. Taeblas sündis see aprillis kogukonna projektina, millesse panustasid pered ja õpetajad. Paliveres loodi kolahoov maikuu kevadiste talgute raames, kus samuti olid kaasatud kõik pered ja lasteaiatöötajad.

● LÜHIDALT

Vormsi vald hüvitab vallavanema parkimiskulud

Vormsi vallavolikogu muutis esmaspäeval istungil vallavanemale makstavate lisatasude arvestamise põhimõtteid.

Vormsi vallavanema palk on juba tänava maist neljakordne vabariigi valitsuse kehtestatud töötasu alammäär – praegu 3784 eurot kuus.

Kui seni võis vallavanem saada kuni 550 eurot sõidukompensatsiooni, siin nüüd sai ta õiguse küsida kompensatsiooni ka praamipiletite eest. Piirmäär 550 eurot kuus kehtib nende mõlema kohta.

Vallavanema sideteenustele kululimiiti ei rakendata, sest vallavanema töö iseloom eeldab pidevat kättesaadavust ja operatiivset suhtlust. Teenistusülesannete täitmisel tekkinud mobiilne parkimine kompenseeritakse tegelike kulude ulatuses.

Lahkumishüvitiseks on ette nähtud kolme kuu palk. **Andra Kirna**

Huvikooli direktoriks pürgib kolm inimest

Haapsalu noorte huvikeskuse direktoriks soovib saada kolm inimest.

Haapsalu haridusnõunik Mari-Epp Täht ütles, et kandidaadid tunduvad olevat väga head ja kindlasti nende seast sobiv juht leitakse.

Huvikeskuse uus direktor selgub kahe nädala pärast.

Huvikeskus on olnud direktorita eelmise aasta septembri lõpust, kui 15 aastat kooli juhtinud direktor Reelika Ender ametist lahkus. Mais valis linnavalitsus kooli uueks juhiks Marika von Kühni, kes pidi ametisse asuma 1. augustist, kuid loobus vahetult enne ametist eraelulistel põhjustel.

Ligi aasta on huvikeskuse direktori kohuseid täitnud Inga Sammal.

Malle-Liisa Raigla

Koolipäeva alguse nihkumine bussiliiklust ei muuda

Sügisest kahes Haapsalu koolis muutuv koolipäeva algus ei too kaasa muudatusi bussiliikluses.

„Läänemaa bussiliinide sõiduplaanid ei muutu 1. septembrist,” ütles Põhja-Eesti ühistranspordikeskuse sõitjateveo osakonna juhataja Kadri Krooni. „Koolide algusaegad, vähemalt märtsis omavalitsuste poolt meile antud ja täna koolide kodulehel oleva info põhjal ei muutu või muutuvad vähe,” ütles Krooni.

Haapsalus otsustas kaks kooli nihutada koolipäeva algust – sügisel peavad Haapsalu linna algkooli õpilased senise 8.10 asemel koolis olema 8.30 ja Läänemaa ühisgümnaasiumis algab koolipäev senise 8.05 asemel kell 9.

Seni on bussid liikunud vastavalt algkooli tunniplaanile, saabudes hommikul vahetult enne koolipäeva algust ja liikudes teises suunas pärast tundide lõppu.

Teistes Läänemaa koolides koolipäeva algus ei muutunud.

Malle-Liisa Raigla

Juulis registreeriti Läänemaal kaheksa sündi

Tänavu juulis registreeriti Läänemaal kaheksa lapse sünd, mida on kuue võrra vähem kui mullu juulis.

Seitsme kuuga on Läänemaal sündinud 49 last, 21 last vähem kui mullu samal ajal. Kõige rohkem on tänavu lapsi sündinud mais, 12. Kõige vähem aga märtsis, kui Läänemaal sündis vaid kaks last.

Üle Eesti registreeriti juulis 783 lapse sünd, kellest 389 olid tüdrukud ja 394 poisid. Üle Eesti on tänavu sündinud 308 last vähem kui eelmisel aastal sama ajaga. Kokku on Eestis seitsme kuuga sündinud 5057 last.

Mullu sündis Eestis 9092 last, neist 119 Läänemaal. See oli kõigi aegade madalaim sündimus.

Malle-Liisa Raigla

Lihula ja Virtsu õhuliin maksis ligi kaheksa miljonit

Tänavu suvel sai Eesti elektri põhivõrku haldav Elering ühele poole 22 kilomeetri pikkuse Lihula–Virtsu õhuliini uuendamiseks, mis võttis aega kolm aastat ja maksis kokku ligi kaheksa miljonit eurot.

Eleringi kommunikatsioonispetsialist Kätlin Klemmer ütles Lääne Elule, et Lihula ja Virtsu vahel olnud vana elektriliin oli ehitatud üle 60 aasta tagasi ning selle põhikomponendid olid jõudnud oma kasutusea lõppu.

„Aastate jooksul oli liinil olnud ka rikkeid, mis kahjustasid juhtmeid. Et vältida võimalikke katkestusi ja tagada elektrivõrgu ohutu töö, tuli liin põhjalikult uuendada. Lisaks olid mõned mastid vana-

Lihula–Virtsu õhuliin.

RAIDO NURK / ELERING

nenud ning mitmes kohas ei vastanud juhtmete kõrgused enam tänapäevastele ohutusnõuetele. Rekonstrueerimisega parandati nii liini töökindlust kui ka ohutust,” kirjeldas Klemmer.

Töö ajal kasutati Lihula ja Virtsu vahel elektrihenduse tagamiseks valdavalt puidust asendustest ja ajutiselt kandis mõnel juhul kõrgepingemasti rolli ka kraana. Lihula–Virtsu õhuliini rekonstrueerimine tõmbas joone alla projektidele, mille Elering võttis Euroopa taasterahastu toel ette, et uuendada Eestis kokku 350 kilomeetrit õhuliine ja muuta siinset põhivõrku tugevamaks.

Võrgu tugevdamine oli Eleringi teatel vajalik ka uute tootmis-

võimsuste liitmiseks. Eesti elektritootmine on taastuvenergia kasvu tõttu liikunud üha enam lääne poole, kus on head tingimused tuule- ja päikeseenergia tootmiseks. Selleks peab põhivõrk olema aga piisava läbilaskevõimega ning võimaldama elektrit kindlalt edasi kanda. Kõik see läks kokku maksma 124 miljonit eurot, millest Euroopa Liidu toetus oli 36,2 miljonit. Lisaks Lihula–Virtsu õhuliinile rajati Läänemaa vallas Rõuste ja Virtsu vahele viis kilomeetrit maakaabliühendust ja Lihulasse 330 kV alajaam, mis maksis ligi 34 miljonit eurot ja sai valmis möödunud aasta lõpuks.

JUHAN HEPNER

Top Fuel kiirendusauto sõidab poole sekundiga nullist saja kilomeetrit tunnis.

TIMO LEHTIMÄKI ERAKOGU

10 000 HOBUJÕUDU

Ülivõimas kiirendusauto läheb Kiltsi rajale

Sellel nädalavahetusel näeb Kiltsi lennuväljal maailma kõige nobedamasse kiirendusautode klassi Top Fuel kuuluvat masinat.

JUHAN HEPNER
juhan@le.ee

Laupäeval ja pühapäeval teeb Kiltsi lennuväljal Eesti kiirendusspordi hooaja eelviimase etapil käivitamisi ja näidissõite Soomest Eestisse toodud Top Fuel kiirendusauto, mille sarnast sai Maarjamaal viimati näha 21 aastat tagasi. Auto omanik ja juht on kuulunud Soome kiirendussportlane Timo Lehtimäki.

Kiirendusspordi Eesti meistri- võistluste korraldaja Evelin Dureiko sõnul käis Lehtimäki tiim tänava varem Kiltsi rada vaatamas. „Nad ütlesid, et katsetavad

nüüd. See oleneb ilmast ja tehnikast, aga nad tahaksid ikka jala sirgu ajada korra. Juht on julge tüüp ja risti ette ei löö ning tahab täie raha eest rahvale sõud teha,” kirjeldas Dureiko Lääne Elule.

Väga vali mootor

Top Fuel klassi kiirendusautod on maailma võimsaimad. Masinal on 10 000 hobujõudu, nullist saja kilomeetrit tunnis kiirendab see umbes poole sekundiga ja kiiruse 500 kilomeetrit tunnis on võimeline ületama vähem kui nelja sekundiga. Top Fuel auto juhile tekib kiirendusest kuni viiekordne raskusjõu koormus. Selle

lase masina täisvõimsusel töötav mootor suudab Vikipeedia andmetel teha heli, mis on umbes 150 detsibelli vali.

„Tahame näidata, et Eesti kiirendusspordil on potentsiaali jõuda palju suuremale areenile. Top Fuel kiirendusauto Eestisse toomine on selle üks nähtavamaid näiteid. See on oluline sündmus mitte ainult meie võistluse, vaid kogu Eesti autospordi jaoks. Soovime, et inimesed tuleksid Haapsallu, Kiltsi lennuväljale ja kogeksid seda masinat oma silmaga – eriti nähes selle käivitamist ja võimalik, et ka rajal sõitmist,” ütles Dureiko.

Kiirendusspordi Eesti meistri- võistluste 2026. aasta hooajal on Kiltsi lennuväljal peetud kaks etappi.

Õhtul kontsert

Võistlusi korraldab Ghost Events OÜ on püüdnud laiendada seda spordivõistlustest laiemaks koguperefestivaliks. Seetõttu on iga etapi avapäeva õhtul esinenud bänd. Seekord astub laupäeva õhtul Kiltsis lavale Tanel Padar.

Pärast seda nädalavahetust peetakse Kiltsi lennuväljal tänava kiirendusspordi Eesti meistri- võistluste finaaletap, mis toimub 29.–30. augustil. 29. augustil esineb Caater koos Mari-Liisiga.

Dirhami peab Kala Vesti

Laupäeval kutsub Dirhami sadam tasuta Kala Vestile, kus saab osta värsket suitsukala, tutvuda kohalike tootjatega ja maitsta nende toodangut.

Kala Vestist on saamas Dirhamis iga-aastane traditsioon – tänavune festival toimub juba viiendat korda. Festivali korraldaja Mart Vahteli sõnul on eesmärk kasvatada sellest Lääne-Eesti üks olulisemaid kalanduse ja merekultuuri suveüritusi.

Vahteli sõnul loodetakse laupäeval võõrustada umbes 1000–1300 külastajat. Laadal osaleb ligikaudu 10–20 kauplejat, kelle seast leiab nii kalatootjaid, käsitöömeistreid, kohalikke ettevõtjaid kui ka toidupakkujaid. Festivalil osalevad piirkonna kalanduse ja toiduga seotud ettevõtted ning samuti on esindatud Noarootsi ja Lääne-Nigula piirkonna tegijad.

Kala Vesti peaseineja on sel aastal Duo Ruut, kelle looming ühendab pärimusmuusika ja nüüdisaegse kõlapildi. „Nende muusi-

Ka tänavu saab festivalil võidu kala püüda.

ARHIIV

ka sobib suurepäraselt Dirhami sadama atmosfääri ning Kala Vesti rahuliku ja merelise meeleoluga. Soovime pakkuda külastajatele kvaliteetset kultuurielamust, mis sobib kogu perele,” ütles Vahtel.

Festivali kavas on ka kalaoksjon, mis on Vahteli hinnangul üks festivali põnevamaid ettevõtmisi. Oksjonile pannakse värsked suu-

red kalad ja suitsutatud kalatooted. „Oksjon toimub igal täistunnil elavas õhkkonnas, kus igaüks saab pakkumises osaleda. See on hea võimalus saada endale midagi erilist ning samal ajal nautida meeleolukat vaatamängu,” rääkis korraldaja.

Üks ürituse tõmbenumbreid on ka kalapüügivõistlus, mis on

avatud kõigile huvilistele. Osalemiseks saab registreeruda kohapeal, et kõik osalejad oleksid korrektselt arvestuses. „Võistlus toimub tonkaga ehk nelja konksuga lestapüügiõnne ja iga võistleja kohta on üks püügivahend. Kellel püügivahendit pole, saab seda rentida kohapeal,” ütles Vahtel.

Ürituse korraldamisel on mõeldud ka laste peale, keda ootavad batuudid, hobused ja mitmed teised atraktsioonid. Vahtel leidis, et kindlasti tasub Kala Vesti maitsta värskest valmistatud kalaroogasid, külastada kala-laata ning vaadata meeleolukat kalaoksjonit.

„Päeva jooksul saab nautida head muusikat, kohtuda kohalike tootjatega ja veeta aega kallis Dirhami sadamas. Kala Vesti ühendab endas merekultuuri, hea toidu, kohaliku ettevõtluse ja meelelahutuse ning pakub meeldeajavat päeva kogu perele,” rääkis korraldaja.

MARIA MAI SIIMUT

Herilased mängivad tänavu madalamas liigas

Korvpallimeeskond Haapsalu Herilased jätkab stügisest korvpallihooaega Saku II liigas.

Eelmise hooaja lõpetasid Herilased esiliigas eelviimaseks ja kuigi hooaja lõpus oli lootust, et neil avaneb võimalus jätkata esiliigas, langes meeskond siiski teise liigasse.

Herilaste mänedžer ja mängija Mikk Päeske ütles, et madalam liiga on loogiline käik, mis aitab ka noori mängijaid kaasa võtta ning eesmärk on meelitada siiski rahvast saali. „Noorte süsteemiga tegeleme edasi, et

ühel päeval mängiks nemad,” ütles Päeske.

Päeske sõnul on meeskonnas toimumas muutusi, kuid nendest ta veel rääkida ei soovinud. Praeguse seisuga jätkab Herilaste peatreenerina aasta alguses sel kohal alustanud Sten Sokk. „Varsti algavad trennid,” ütles Päeske.

Kuna Saku II liigas mängib tänavu 14 meeskonda ehk kolme võrra rohkem kui eelmisel hooajal, algab ka hooaeg veidi varem, septembri keskpaigas.

MALLE-LIISA RAIGLA

Kääpad tõid seitse meistritiitlit

Läänemaa veteransportlased Valeri ja Viivi Kääpa tõid Eesti ja Baltimaade avatud meistri- võistlustelt kergejõustikus seitse Eesti meistritiitlit.

8.–9. augustil Pärnus peetud veteransportlaste võistlus kuulub ka EMA (European Masters Athletics) League 2026 sarja. Sel aastal osales 445 võistlejat 21 maalt.

Valeri ja Viivi Kääpa võistlesid kahepeale kokku seitsmel jook- sudistsil ja tõid koju seitse Eesti meistritiitlit: Viivi Kääpa 400, 800, 1500 ja 5000 meetri, Valeri Kääpa 800, 1500 ja 5000 meetri pikkusel distantsil.

Eesti meistritiitlite kõrval võitsid Kääpad kaks kulda, kolm

Valeri Kääpa poodiumi kõrgeimal astmel.

ERAKOGU

hõbedat ja ühe pronksi Balti- maade arvestuses.

Hästi kordaläinud võistlus nii tulemuste kui ka korralduse poolest!

VIIVI KÄÄPA

Eesti kabekoondis.

ERAKOGU

Taebla kabelapsed võistlesid Eesti koondises

Augusti esimesel nädalal peeti Tallinnas Euroopa noorte meistri- võistlusi 100 ruudu kates.

Eesti koondise koosseisus osalesid ka Viive Pärna juhendatavad Taebla kooli noored kabeta- jad: Emily Tralla, Kreete Kulbok, Kertu Rohtla, Maibel Ollema ja Karl Rohtla.

Võisteldi nii kiir- kui ka väikturniiril. Võistluspäevad olid pikad ja väsitavad, aga õpilased olid vaprad.

Euroopa tippudega koos võistelda on ikka uhke tunne ja saadud kogemused pole mõdetavad.

KERSTI LÖHMUS

Vormsil tuleb liikumisseminar

17. augustil Vormsis peetaval liikumisseminaril „Ideest mõjuni – liikuv Läänemaa 2035” saavad osalejad kaasa rääkida, millised peaksid olema Läänemaa liikumisvõimalused tulevikus.

Seminaril arutletakse näiteks selle üle, kas läänlastel on piisavalt haid võimalusi liikumiseks, mis juba toimib ja mida peaks tegema teisiti ning millise Läänemaa üle tahame olla uhked kümne aasta pärast.

Spordiliit Läänemaa peasekretäri Ülle Lassi sõnul on seminar osa suuremast, juba 2023. aastal alguse saanud spordiprojektist. „Projekti raames sai Vormsi endale spordihoone ning seetõttu pidime planeerima sinna ka erinevaid sisutegevusi nagu eri omavalitsuste konverentsid ja liikumisüritused,” lisas ta.

„Projekt „Ideest mõjuni – Liikuv Läänemaa 2035 ja PEEK-projekti õppetunnid” võetakse kokku sel Vormsi liikumisseminaril, kus saame lisaks algetada ka maakonna spordi- ja liikumise uue arengukava,” ütles Lass.

Päev pole mõeldud ainult kuulamiseks, vaid osalejatel on voli ka ise kaasa rääkida, avaldada oma mõtteid ja kogemusi. Korraldajad loodavad, et seminaril kogutud ideed annavad sisendi Läänemaa uude arengukavasse ja Läänemaa liikumisharrastuse tuleviku kujundamisse.

Vormsil ootab osalejaid transport sadamast koolimajja ja tagasi. Ise tuleb osta vaid praamipilet. Päeva juhib Alo Lööke.

MARIA MAI SIIMUT

Jyrki Sinisalo loodud miniskulptuurid.

3 X JUHAN HEPNER

Marko Mäetamm.

Maarja Aaloe.

● UUS NÄITUS

Galerii kui enesetunnetuse peegel: näitus „Mina olen teine”

Möödunud nädalavahetusel Asuküla galeriis avatud grupinäitus „Mina olen teine” kujutab inimese identiteedi muutlikkust ja haprust 11 kunstniku pilgu läbi.

MARIA MAI SIIMUT
mariamai@le.ee

Kuraatorite Riin Palloni ja Kaia Kullamaa sõnul on näituse keskseks tsitaadiks prantsuse luuletaja Arthur Rimbaud' mõte „Mina olen teine”. „Sellest said alguse erinevad filosoofilised mõtisklused. Enesetunnetuse mõtestamise teema kogus hoogu. Ütleme, et kui Rimbaud oleks tänapäeval elanud, siis usun, et see idee oleks praegu viraalseks läinud ja paljude tähelepanu köitnud,” lausub Pallon.

Ligimese peegel

Mina olen teine. Pilgud, pilgud, pilgud. Sõnad, sõnad, sõnad. Need vormivad, koorivad paksu elevantinaha maha, rõõvivad meie pulbitsevas elujõus tuksleva sisemise tuuma. Muudavad teiste sarnaseks

„Mina olen teine”

- Haapsaluga seotud kunstnike ühisenäitus Asuküla seltsimajas.
- Kuraatorid/korraldus: Riin Pallon, Kaia Kullamaa ja Imbi Sildaru.
- Kunstnikud: Urmas Lüüs, Mare Saare, Maarja Aaloe, Riin Pallon, Kaia Kullamaa, Jyrki Sinisalo, Minna Sirnõ, Indrek Jets, Marko Mäetamm, Hanna Piksarv, Rait Rosin.
- Avatud 15. septembrini.

ALLIKAS: ASUKÜLA SELTSIMAJA

ja annavad uue näo, võõpavad oma kooruva värviga üle. Inimeses on väga vähe tema „päris” mina, enamiku oma loomusest oleme teiselt laenanud, vaevumärgatavalt üle võtnud, pidades ekslikult teist endaks. Oleme oma ligimeste peegel, nende hingelaastude mosaiik – ütle mulle, kes on su sõbrad ja ma ütlen, kes sa ise oled.

Esimene hoop. Marko Mäetamme triptühhon. Värvikirev lõhestunud autoportree nagu hingekillud lõuendil. Kirkad too-

nid vahelduvad pastelsetega. Pole selgust, pole piiritletust – avaldub elu kaootilisus, ettearvamatus, indiviidi konarlik kulg. Inimloomus tungib raamidest välja, ujutab üle, matab enda alla. On pidevas muutumises, arenemisejärgus. Fassaad aina kerkib, seejärel mureneb. Tagasilanguse ja kasvamise kroonika. Mäetamm on lõuendile püüdnud elulise eklektika, seletamatu kaose. Või kas ikka on tegu kaosega? Ja kui ongi, kas see on siis kuidagi

halb? Kui see kasvatab ja täidab, siis mitte.

Elu tühisus

Järgmine vaatus – Urmas Lüüsi isetehtud hägune peegel, mis oleks nagu stinkja tuhaga üle raputatud, manades meeltesse elu tumeduse. Soodus võimalus enda pilku uppuda, langeda alateadvuse sügavustesse. Mõrkjasmagus vastutus – oma olemusega silmitsi seista. Eriti siis, kui peegilt vaatab vastu saatusliku alatooniga sõnum: „Inimene! Jumal on loonud sind eimillestki ja seda on sinu puhul liiga sageli tundal!” Tüüpiline. Inimelu tühisus on tuntav, heleroosad illusioonid ja õhulossid on ajutine pelgupaik, kõigest miraaž. Põrmust oled sa võetud ja põrmuks pead sa jälle saama. Joonistus nutetud silmadega naisest, mõrad on halvanud

pool nägu – Maarja Aaloe emotsionaalse seisundi väljund, mis kandus paberile, omandas kindla kuju ja pealkirja „Armide jäävad.” Nüüd on aeg edasi läinud nagu ka Aaloe joonistus ning saanud uue tähenduse ja mõjuvälja. Justkui taassündinud. Kunstnik võttis appi digitaalkunsti, pani südant lõhestavale taiesele hülgehalli ja kuld kollase ikooni ümber. „See ei ole sellepärast, et ma tahaksin kannatusi ülistada. Vastupidi, see on austusavaldus neile, kellel on armid, aga nad kannavad neid väärilt,” sõnas Aaloe. Kunstnik lõi teosele ka värske pealkirja, seostades oma taiese sellega, kui filosoofil Ramana Maharshilt küsiti, kuidas inimene peaks kohtlema teisi. Maharshi kindel vastus oli, et pole olemas teisi.

Midagi täiesti teisest operist – Vormsi juurtega Helsingis elav

kunstnikepaar Minna Sirnõ ja Jyrki Sinisalo on ehitanud LED-lampidest, puidust, metallist ja hõõgniidist omamoodi miniatuurse neoontoonides maailma, mis peidab endas teatud müstiliselt salapära ja juhib mõtted vaevuaimatavatele somnambuulsetele äärealadele. Sirnõ ja Sinisalo looming astub omavahel dialoogi, tuues vaatajani iselaadse vestluse. Mõni taies on helgemalt meelestatuma tähendusega, teine jälle avab elu pahupoolt.

Näitus „Mina olen teine” ühendab eri kunstistiili ja tõlgendusvõimalused, maailmavaated ja arusaamad, põimides need millegi terviklikuks. Iga kunstnik on leidnud endale hingelähedase väljundi, ent neid ühendab üks – püüdnud midagi tabamatut: inimese muutuvat ja harrast mina.

Kaks maalikunstnikku Haapsalu linnagaleriis

Anne Parmasto ja Valeri Vinogradovi ühisenäitusel Haapsalu linnagaleriis vastanduvad mahud, tujud ja värvid – miniatuurne ja hiiglaslik, mäslev ja tüüne, kriiskav ja pastelne. Või siiski mitte. Kas vastandumise asemel ei võimesta nad teineteist hoopis? Väike tõuseb esile suure taustal ja vastupidi. Pastelne kirgastab kriiskavad toonid veel ergumaks. Mäslev tasandab vaoshoitu peegelsiledaks. Üldmulje: rangelt korrapärased eklektika.

Parmastolt on väljas suured mahulised neoontoonides tööd, mis moodustavad pingestatud jada. Esialgu jahedad ja hõbedased nagu unenäod, mis hõljuvad stüütute pilvekestena une ja ärkveloleku piiril. Siis hõõguvad nagu ahjusuu, aga mitte veel ohtlikud. Seejärel mürkrohelised,

Anne Parmasto „Terra nova”.

söövitavad nagu hape. Lõpuks hukatuslikud kui puhastustuli. Hävingule paneb punkti sulatusahjust läbi käinud maakera. Veel hõõguv, rübune. Terra nova. Uus maa. Näitus algab ja lõpeb Parmastoga, vahele kaks paral-

Valeri Vinogradov. Aktid.

leelset rida Vinogradovit: väikesed pildid üksteise kõrval rodus, vaoshoitult pingestatud.

Kahel jadal muud vahet pole, kui et Parmasto lajabat kaugel, Vinogradov lähedalt. Ühel seinal meheportreedega piiritletud akti-

semester – akt akti järel. Teisel samuti akte, niisama ja viidete. Odiüsseus Kirkel külas, selge see, et seaks moondatuna. Kõrvuti Marat' surm ja Charlotte Corday, väits käes – aadlidaam, kes läks ajalukku Marat' tapjana.

2 X JUHAN HEPNER

„Kahekesi”

- Anne Parmasto ja Valeri Vinogradovi ühisenäitus Haapsalu linnagaleriis 30. augustini.
- Anne Parmasto (sündinud 1952) on lõpetanud Eesti riikliku kunstis-tituudi teatrikunstnikuna. Näitustel esinenud 1984. aastast, isikunäitused Eestis, Saksamaal ja Ameerikas. 1999. aastast õppejõud Tartu ülikooli kultuuriteaduste ja kunstide instituudis. Ado Vabbe preemia 2002. Konrad Mäe preemia 2021 (näituse eest Evald Okase muuseumis Haapsalus).
- Valeri Vinogradov (sündinud 1952) on lõpetanud Eesti riikliku kunsti-instituudi maalikunstnikuna. Isikunäitused 1986. aastast. Konrad Mäe preemia 1993. Kristjan Raua preemia 2010.

ALLIKAS: HAAPSALU LINNAGALERII

Matsakaist Veenustest hoolimata mõjub see nii, nagu autor on öelnud: et seekord on ta loonud töid kunstnikest, armastusega. Olgu viiteks, et peale kunstisaali jagab paar ka elu. Kahekesi Haapsalu linnagaleriis

toimetades on sündinud kooslus, mida naljalt ei näe – koos ja ometi eraldi, eraldi ja ometi koos, teisele vastandudes ja teist täiendades. Oma asja ajades teisega koos.

KAIE ILVES

MÜÜK

Istikukasvataja POLLIST müüb reedel 14. augustil kell 9–15 Haapsalu laadal, Rannarootsi keskuse platsil viljapuude, mar-japõõsaste, ilupuude ja hortensiate istikuid. Ettetellimise võimalus ja info tel 5698 0890.

Arli Puukool müüb viljapuid, -põõsaid, maasika-, vaarika-, mustika-, kuslapuu-, viinapuutaimi, hortensiaid L, 15.08 Haapsalu laadal Rannarootsi keskuse platsil. Tel 518 8465, www.arlipuukool.ee.

Sakala linnukasvatus müüb L, 15.08 LÄÄNEMAA bussipeatustes noorkanu, hind 6,5€ (palju erinevaid värve) ja sinise-rohelise ja tumepruuni munepad 9.- (munemist al okt I pool). 13.20 Padise Krooning, 14.00 Risti Krooning, 14.30 Taebila, 14.50 Haapsalu Tamrexi parkla, 15.10 Parila, 15.40 Martna, 16.00 Liivi, 16.20 Kullamaa kirik. Tel 5374 1711.

PUIT

Müüa küttepuid koos veoga. Info 5687 3966, timberexpert@online.ee.

Kask ja kuiv puu alates 65.-, transport 3–9 ruumi. Tel 505 5203.

Müüa ehituslikku saematerjali ning voodri- ja põrandalauda. Vedu tasuta. Tel 528 2268.

Müüa 3meetrist küttepuid: must lepp, hall lepp, kask koos kohale toomisega, miinimumkogus 15 tihumeetrit. Lisainfo tel 5829 3564.

Vedu hinnas. Müüa kuiva ja märga küttepuid. Pikkus vastavalt soovile. Tel 5666 0431.

Turba- ja puitbrikett, pelletid, kivisüsi, klotsid, kaminapuud. Kojuvedu tasuta. Tel 506 8501.

TEENUS

Avatäidete täishooldus. Korstnapühkimisteenus. Tel 5858 8376.

Katuste, fassaadide pesu ja värvimistööd. Katuste renoveerimine/paigaldus. Paigaldame katuseredeleid ja vihmaveerenne. Töökogemust 16 aastat. kpekatuspesu.ee, tel 5638 8994.

Lammutustööd, veoteenus, puu langetamine ja muud tööd. Tel 5802 9660.

Teostame majade, abihoonete ja aedade ehitusi, tänavakivide paigaldust, võtmed kätte lahendused. Dekkan.ehitus@gmail.com. Tel 5632 7955.

Korstnapühkimisteenus ja tõmbeprobleemide lahendamine. Korstnapitside ehitus ja remont. Tel 5342 2642.

Katuste renoveerimine/paigaldus. Plekk-, eterniit-, karg- ja bituumenkatused. Vihmaveesüsteemid, erinevate plekkide paigaldus ja üldehitustööd nii sees kui väljas. Saabtehtud OÜ 5454 0423.

Ohtlike puude raie, võsaloikus ja kruntide puhastus võsast. Helista julgelt ja leiame lahenduse. Tel 5623 0373, Randy.

Majade ja katuste värvimine. Tel 5781 0103.

Toimetus kuulutuste sisu eest ei vastuta.

Kui Sul on probleem või pole oma muret kellegagi jagada, on Sul võimalus abi saada

LÄÄNEMAA KRIISIABIKESKUSEST

Psühholoogiline nõustamine 515 9572 / 5560 2367
Esmatasandi psühholoogiline kriisiabi (eesti k) - 5671 4273
Esmatasandi psühholoogiline kriisiabi (vene k) - 552 0094

Nõustamine toimub telefoni teel, veebis või asukoht kokkuleppel nõustajaga, sh Kastani 7, Haapsalu.

Täpsem teave laanemaakriisiabikeskus.weebly.com/

KAKURO NIPID JA TRIKID

Kakuro lahendamist tasub alustada kohast, kuhu saab numbrid kirjutada n-ö kindla peale, ilma oletamata.

Selliste kohtade otsimisel on abi järgmiste summade teadmisest. Numbrid ei pruugi olla muidugi allpool toodud järjekorras, kuid vähemalt on teada, et need on siiski kindlalt need numbrid.

Esimesena on toodud summa, teisena seda moodustavad arvud. Summad on rühmitatud ruutude arvu järgi.

Kaks ruutu
3 = 1 + 2
4 = 1 + 3
16 = 7 + 9
17 = 8 + 9

Kolm ruutu
6 = 1 + 2 + 3
7 = 1 + 2 + 4
23 = 6 + 8 + 9
24 = 7 + 8 + 9

Neli ruutu
10 = 1 + 2 + 3 + 4
11 = 1 + 2 + 3 + 5
29 = 5 + 7 + 8 + 9
30 = 6 + 7 + 8 + 9

Viis ruutu
15 = 1 + 2 + 3 + 4 + 5
16 = 1 + 2 + 3 + 4 + 6
34 = 4 + 6 + 7 + 8 + 9
35 = 5 + 6 + 7 + 8 + 9

Summade kasutamine
Ülaltoodud summasid saab kasutada igasugu pikkusega ruutude ridade ja veergude täitmisel ning kõiksuguste summade puhul. Mõned näited:

- kahe ruuduga rea, mille summa on 3 ja kahe ruuduga veeru, mille summa on 4, ristumiskohta sobib ainukesena number 1.
- kahe ruuduga rea, mille summa on 16, ja kahe ruuduga veeru, mille summa on 17, ristumiskohta sobib ainukesena number 9.

Lääne Elu

Teie kuulutuste info võiks olla siin!

Saatke info adressile **le@le.ee**.

Tähtede taga koidab Sul taevas, vaikne lootus Sul täide seal läheb...

Siiras kaastunne Raivole ja lähedastele kallil

KRISTJAN MÄNNI
kaotuse puhul.

Varje ja Jean, Silva, Kristjan ja Ketelin peredega

Tuul puude ladvus tasa kiigub, Me väikses leinas langetame pea...

Teatame kurbusega, et lahkus kallis ema, ämm, vanaema ja vanavanaema

SELMA RAND (AUSMEEL)
8.3.1930–11.8.2026.

Ärasaatmine on 15. augustil kell 15 Hingeviulu matusebüroost.

Elulõng sul katkes äkki, liialt ruttu kustus päev.

Sügav kaastunne Evele, Kädile, Kädile kallil poja ja venna

KRISTJAN MÄNNI
surma puhul.

Maire, Jüri, Kaisa ja Kaia perega

Seal, kus sulgub eluraamat, algab mälestuste tee...

Südamlik ja siiras kaastunne Heli Randperele perega armsa

ema
kaotuse puhul.

Töökaaslased Maksu- ja Tolliametist

Sügav kaastunne Tarmole kallil ema

SELMA RANNA
kaotuse puhul.

Swecon AS kolleegid

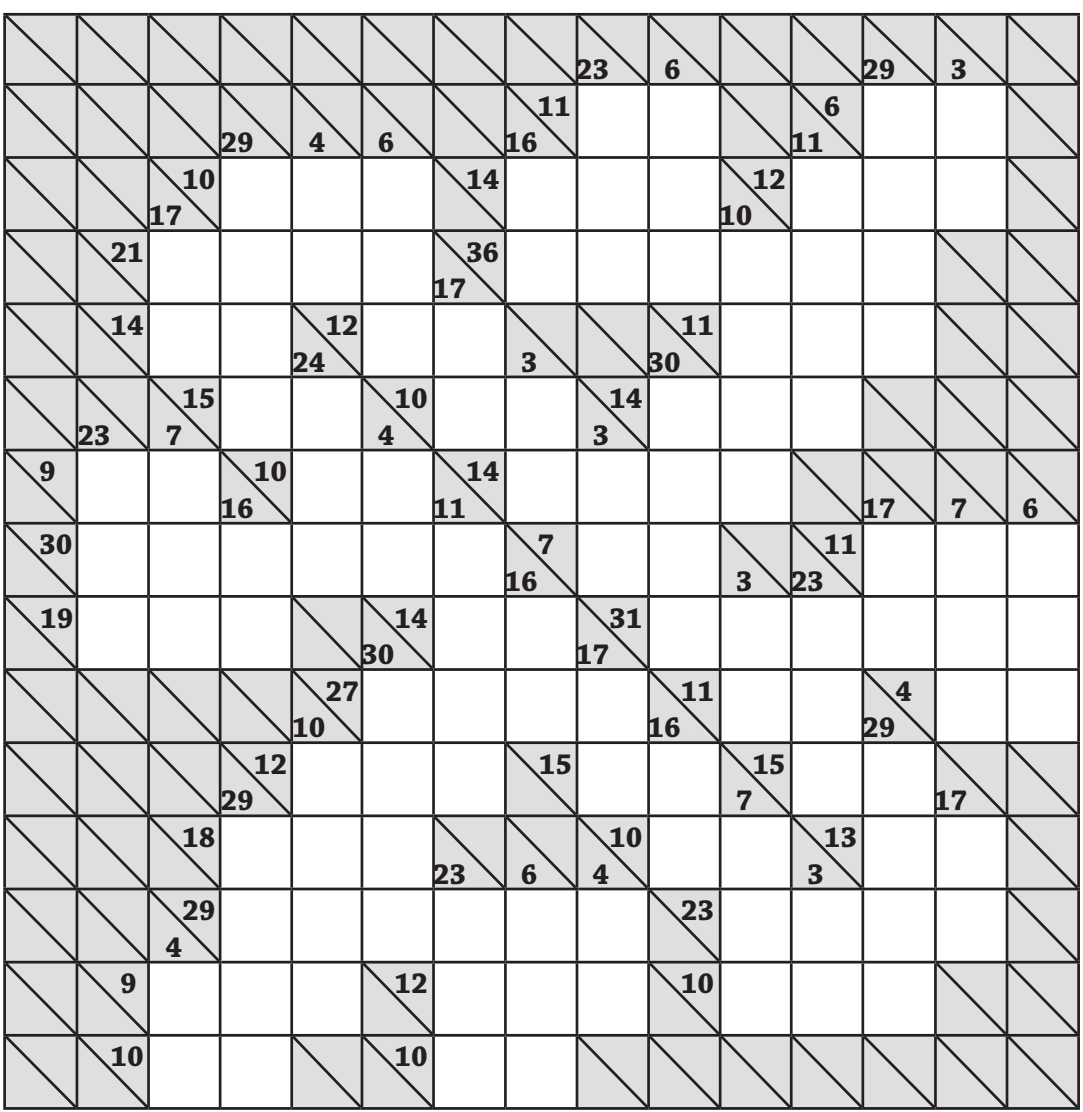
Ei võta sõnad leinavalu, ei kustuta nad pisaraid...

Tunneme kaasa Kätile, Kadri ja Tõnule ema ja abikaasa

SILVA KIRSI
lahkumise puhul.

Vanaema ja Urmas

KAKURO

Lugege veebis **online.le.ee**.

TALLINNA KREMATORIUM

PAKUME KÕIKI MATUSETEENUSEID
HAUA-, URNI- JA TUHASTAMISMATUSED
MATUSE VORMISTAMISE VÕIMALUS INTERNETIS
KORRALDAME MATUSEID ÜLE EESTI
ÖÖPÄEVARINGNE TRANSPORT
KAKS KABELIT

www.krematoorium.ee
telefon 623 8808 (24h)
Pärnamäe tee 36
Tallinn

BÜROO AVATUD E–R 10–15 KALMISTU TN 3A, HAAPSALU
TEL 58 503 340 (kontor), 5846 1111
www.hingeviul.ee
info@hingeviul.ee

Matusekorraldus Haapsalus ja Läänemaal, matuseteenused ja -tarbed, tuhastamine, haua- ja urnimatused, lahkunu transport surnukuuri (24/7 tel 58 007 504)

Teostame hauaplatside renoveerimis- ja hooldustöid Haapsalus ning Läänemaal. Müüme hauakive ja -piirdematerjale. Hinnapakkumine ja info: hingeviul@gmail.com / 58 503 340

Reakuulutus (iga avaldamine): rida 2,10 (ühes reas 33 tähemärki koos tühikutega), arvestus käib täisridade kaupa; tööotsimiskulutus 3.- iga avaldamine. Püsikulutuse soovist kirjuta le@le.ee.
Teated: rida 3,20 (ühes reas 33 tähemärki koos tühikutega), arvestus käib täisridade kaupa. Raam ja paks kiri paberlehes lisavad igaüks hinnale 5 eurot. Rubriik „Kuhu minna”: rida 1,70 (ühes reas 33 tähemärki koos tühikutega), arvestus käib täisridade kaupa. E-post le@le.ee. Leinakuulutus, tänu ja õnnitlus – väike 28.-, suur 54.- (eraisik); väike 34.-, suur 64.- (firma), suur matuseteade – 28.- (eraisik), 34.- (firma)

Raamatukogu annab ära taimehiiglase

Haapsalu raamatukogu otsib uut kodu üle kolme meetri kõrgusele piimalillele, mis ei mahu enam luge-missaali ära.

„Ootame vap-rat omanikku, kes oleks nõus ta enda-le võtma,” ütles Haapsalu raamatu-kogu direktor Jan-ne Tenson. Kuigi vana, kasvab taim jõudsalt, nii et uuel omanikul tuleks arvestada mõnin-gase eluruumiva-ruga. „Ajab prae-gugi igas suunas pisikesi võrseid,” ütles Tenson.

Piimalill on raamatukogus kasvanud üle kümne aasta. „Kõrge oli ta juba siis,” märkis Tenson. Aasta-te jooksul on taim ka aeg-ajalt kärbitud. Pirtsakas ta ei ole, aga vajab valgust ja kardab liigniiskust. „Ikka-gi kaktuseline,” sõnas Tenson.

Transporti raamatukogu ei paku, nii et uuel omani-kul tuleb taim ise ära viia. „Aga teisele korrusele pää-seb liftiga, nii et trepist tassima ei pea,” ütles Tenson.

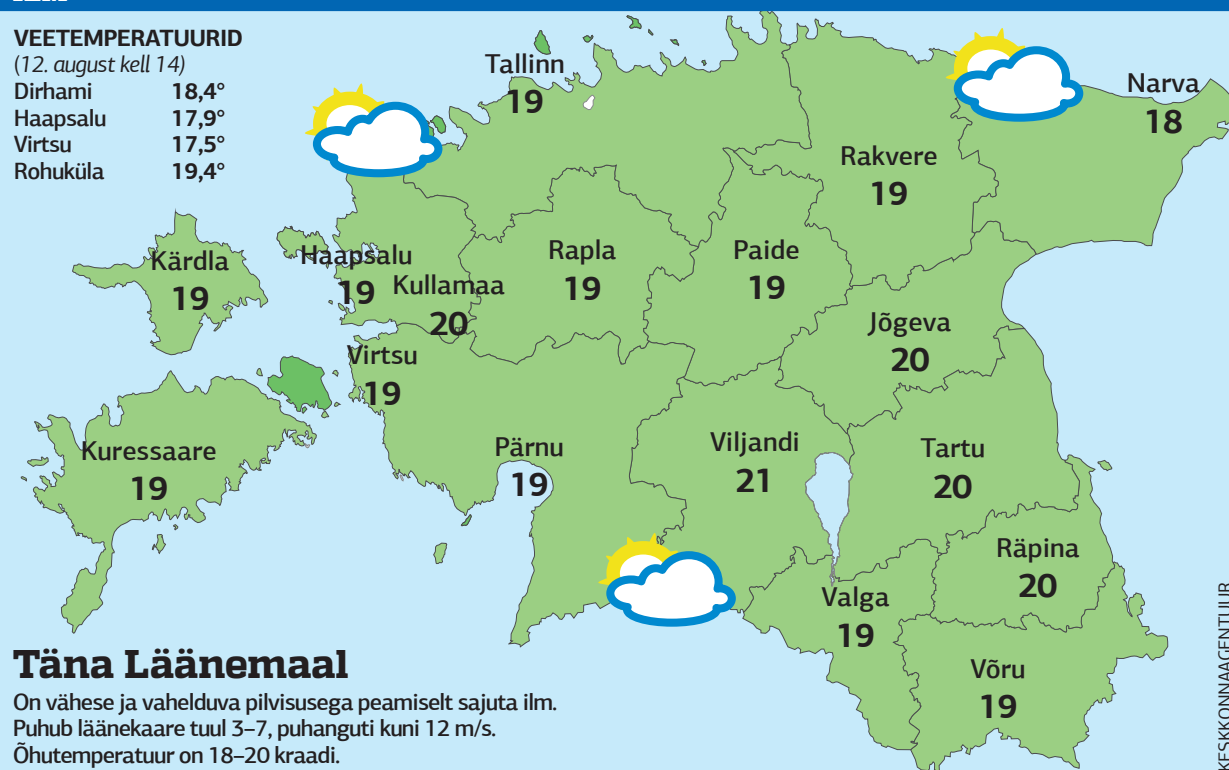
KAIE ILVES

JANNE TENSION

ILM

VEETEMPERatuurid
(12. august kell 14)
Dirhami 18,4°
Haapsalu 17,9°
Virtsu 17,5°
Rohuküla 19,4°

Täna Läänemaal

On vähese ja vahelduva pilvisusega peamiselt sajuta ilm. Puhub läänekaare tuul 3–7, puhanguti kuni 12 m/s. Õhutemperatuur on 18–20 kraadi.

Reede	öö päev	Laupäev	14°...24°	Pühapäev	16°...23°	Esmaspäev	14°...20°
lõunatuul 3–4 m/s		edela- tuul 4–5 m/s		läänetuul 4–6 m/s		loodetuul 2–3 m/s	

VAATA KA
WWW.LE.EE

Haapsalu Veevärk AS
on vee- ja kanalisatsiooniteenuseid
osutav vee-ettevõtte Haapsalu linnas,
Lääne-Nigula ning Vormsi vallas

Ootame oma kollektiiviga liituma
REOVEEPUHASTI JUHATAJAT,

kelle peamiseks ülesandeks on tagada Haapsalu Veevärk AS-i reoveepuhastite häireteta ja tõhus toimimine, juhtida puhastus-protseesse, samuti korraldada meeskonna igapäevast tööd, et tagada nõuetele vastav reovee puhastamine.

Kui hindad vastutusrikast ja mitmekesist tööd, omad mees-konna juhtimise kogemust ning tunned huvi kaasaegsete veekäitlusprotsesside vastu, siis ootame Sind kandideerima!

Töopakumise saad tutvuda kodulehel: www.hvv.ee

Ootame Sinu CV-d ja soovivaldust hiljemalt
23. augustiks aadressile: info@hvv.ee

2026 **KIIRENDUSSPORDI EESTI MEISTRIVÕISTLUSED**
Ghost Performance August Meet
10 000 hobujõudu
15.-16. augustil
Kiltsi (Haapsalu) sõjaväelennuväljal
Ajasõidud, eliminaatorid, finaaliid | Superautod
Palju aegadeid masinaid ja motikaid | Tegevusi tervele perele
Tule kiirendusspordi festivalile
15. augustil kell 20 TANEL PADAR
TOP FUEL DRAGSTER
0-100 km/h alla 0,5 sekundi
tippkiirus üle 500 km/h
Tutvu programmi ja ajakavaga www.kiirendussport.ee

Kui soovite jõuda potentsiaalse kliendini, siis tutvustage oma tooteid või teenuseid **Lääne Elu** veebis sisuturundus-artikliga!

Küsi lisa aadressil reklaam@le.ee.

DIRHAMI® **15. august**
Algusega 14:00

KALA VEST

LAAT, ÕPITOAD, LASTEALA, OKSJONID, ÕNNERATAS, SIMMAN, KALAPÜÜGIVÕISTLUS
Kandlega laval ansambel
DUO RUUT

Peaauhind Honda 213 HP paadimootor!

DIRHAMI SADAMAS • TASUTA

KASTANI METSA

Varajane kartul

Varajane kartul	kg	0,69
Eesti		
Eesti taluvõi	7,94/kg	1,19
150g		
Pühajärve toorvorstikesed	6,48/kg	2,59
Maks & Moorits, 400g		Tavahind 3,90
Broileri poolkoivad marinaadis	4,32/kg	2,59
Maks & Moorits, 600g		Tavahind 3,90
Klassikaline viiner	3,98/kg	1,99
Maks & Moorits, 500g		Tavahind 2,99
Lastevorst	4,99/kg	2,99
Rakvere, 600g		Tavahind 3,99
Kanapihvid	4,03/kg	1,29
Tallegg, 320g		Tavahind 1,79

Kastani Ostukeskus - Kuuse 28 / Metsa pood - Metsa 28

34 aastat koos Sinuga

Raamid ja klaasid
-34%

Sünnipäevakuul on nägemise kontroll ostjale TASUTA!

Tutvu kampaania tingimustega normanoptika.ee

Karja 7, Haapsalu. Tel 473 4737
E-R 10-18, L 10-15, P suletud
www.normanoptika.ee

norman optika